

FOTO: THERESIA KÖHLIN

BJÖRN OCH BIRGITTA LEVER MED HIV

”Man kan kanske tro att livet rasade”

De smittades av hiv, men katastrofen uteblev. Björn i Stockholm och Birgitta i Leksand lever som vilka pensionärer som helst. Här berättar de om sina tankar och känslor inför att åldras med hiv.

TEXT: JAN KANTOR FOTO: THERESIA KÖHLIN, LARS DAHLSTRÖM

Björn är nyss fyllda 78 år. Han är pigg och pratglad och har nära till skratt. Större delen av sitt liv har han levt i ett heterosexuellt äktenskap. För 17 år sedan ”kom han ut” som homosexuell. Några år senare smittades han med hiv.

Vi träffas i hans ombonade våning i Stockholmstrakten. Antikviteter trängs med souvenirer från fjärran länder, och entusiastiskt berättar Björn om dem. Hans livsresa har varit en smula krokig.

År 2002 bröt han upp från ett mer än 30-årigt äktenskap och flyttade till Stockholm. Då hade han berättat för sin hustru att han var homosexuell och ville vara tillsammans med män. För hustrun blev det en chock, berättar Björn.

SEDAN 1998 HADE HAN LEVT ett dubbel-liv, dels tillsammans med hustrun, dels tillsammans med män. Till slut blev situationen ohållbar, och uppbrottet från hustrun och hemorten blev en oundviklig konsekvens.

–Min hustru frågade vad det var för fel på mig, på henne. Inget var särskilt ”fel” men vår relation var på kompis-nivå. Min hustru var ömsom arg, ömsom fruktansvärt besviken. Och jag förstår henne, de här åren är inget jag är stolt

över. Jag kunde inte bo kvar i hemorten utan flyttade till Stockholm.

FLYTEN GJORDE DET LÄTTARE och han kände sig fri. Han reste till olika länder och träffade olika män. Under en resa år 2005 till Thailand mötte han en betydligt yngre man. Året därpå kom mannen till Sverige på besök.

De testade sig för hiv och det visade sig att den unge mannen, men inte

”Jag har ansvar för det liv jag lever och kan inte lasta någon för hur det är”

Björn, var hivpositiv. Men efter några veckor började Björn att känna sig förkyld och allmänt krasslig. Det var primärinfektionen. Ett nytt test på Venhälsan visade att han bar på hivsmitta.

–Man kan kanske tro att livet rasade men så blev det inte. Jag hade haft mina aningar och insett att man kunde bli smittad vid oskyddat sex. På kvällen var jag hemma hos en god vän och vi satt länge och grät och pratade.

Sedan 2008 medicinerar Björn. Han tar ett piller om dagen, som han säger, ►

◀ Sedan 2008 tar Björn hivmedicin varje dag. Han kommer aldrig att bli av med sin hiv, men han känner sig frisk och stark.

och det innehåller tre komponenter. Han känner sig frisk och stark och lever som vilken pensionär som helst. Någon tanke på att avsluta sitt liv, eller skämmas för det, har han inte.

–Varför skulle jag det? Jag har ansvar för det liv jag lever och kan inte lasta någon för hur det är och har varit.

TVÅ AV HANS TRE BARN har brutit kontakten med honom, med det tredje barnet har han god kontakt. Han är aktiv i olika hivsammanslagningar men även i andra föreningar. Han går på opera och konstutställningar. Av och till träffar han män och har sex med dem, men ju äldre han blir desto mera sällan blir det. Han berättar för männen hur det är ställt. Öppenhet är A och O.

– Jag har många bekanta men få nära vänner och jag hade gärna haft en stabil och fast relation. Men så har det inte blivit och det är inget jag egentligen sörjer.

Och framtiden?

Den annars så pratglade 78-åringen tystnar en kort stund.

–Sannerligen att jag det vet, den känns lite diffus. Nu är jag pigg, klarar mig själv och har aptit på livet. Mina föräldrar blev över 95 år. Men jag känner oro för att hamna på ett äldreboende och möta personal som inte har kunskaper om hiv, och kanske även har fördomar. ●

Välbehandlad hiv kan inte smitta

Hiv är ett virus. Namnet är en förkortning och betyder humant immunbristvirus. Idag finns effektiv behandling. Den består av antiretrovirala mediciner, som kallas för hivmediciner. Men det finns inget botemedel för hiv. Behandlingen är livslång.

Hiv smittar bara om man inte har en välfungerande medicinsk behandling. Välbehandlad hiv med omätbar virusnivå kan inte överföras.

Aids är en förkortning på engelskans human immunodeficiency virus, på svenska förvärvat immunbristsyndrom. Ett samlingsbegrepp för sjukdomar orsakad av obehandlad hiv.

Källa: Boken *Leva livet – att åldras med hiv*,
www.hiv-sverige.se

FOTO: LARS DAHLSTRÖM

”Gamla tanter kan väl inte bli smittade”

Birgitta Björndahl är 69 år och hivpositiv.

– Gamla tanter kan väl inte bli smittade? säger hon. Det är i varje fall vad folk i allmänhet tror.

Den 21 februari 2017, på sin sons födelsedag, fick hon diagnosen. Men det betydde inte att hon fick en livskris. Snarare kände hon en lättnad.

– Jag hade varit dålig så länge att jag var ganska övertygad om att jag hade cancer, tuberkulos eller någon annan allvarlig sjukdom. Beskedet från läkaren fick mig att uppleva ett slags befrielse från oro och ångest. Jag visste ju att det gick att leva ett ganska vanligt liv med hiv, säger hon.

Birgitta är pensionerad lärare och rektor och har ett djupt engagemang för barn, särskilt de barn som bor i fattiga länder. Sedan 2014 driver hon ett biståndsprojekt för barn i det afrikanska landet Lesotho,

Stickar till Lesotho

Namn: Birgitta Björndahl.

Ålder: 69 år.

Bor: I Leksand.

Familj: Tre barn, sju barnbarn, mamma, sårbo.

Yrke: Tidigare lärare och rektor.

Intressen: Stickar till barnen i Lesotho. Läser gärna deckare.

Forts på sid 41 ▶

► varifrån ett av hennes barnbarn är adopterat.

UNDER SINA RESOR till Lesotho bor hon på barnhemsområdet, och deltar i verksamheten.

När hon var där hösten 2014 hade hon fått många insektsbett på armar och ben som kliade inferniskt, och som hon hade rivit sönder. En dag kom en liten pojke cyklande. Han föll omkull och slog sig ganska ordentligt och blödde. Birgitta hjälpte honom och deras kroppar, med öppna sår, rörde vid varandra.

– Jag hade förstås inte en tanke på att pojken var hivpositiv och ännu min-

”Min värld föll inte samman. Samtidigt måste jag erkänna att jag låg vaken hela natten.”

dre på att jag kunde bli smittad. Att jag hjälpte honom var en ren reflex och något som vilken vuxen människa som helst skulle ha gjort.

På flyget hem blev hon sjuk. Hon trodde att hon fått influensa. Men det var en så kallad primärinfektion, alltså hiv.

MEN HON BLEV INTE FRISK, något var fel och läkarna visste inte vad. Hösten 2016 blev hon riktigt dålig i samband med en semesterresa till Grekland. Efter fem månaders utredningar kunde man konstatera att hon var hivsmittad.

– Min värld föll som sagt inte samman. Samtidigt måste jag erkänna att jag låg vaken hela den natten och tänkte på hur mitt liv skulle bli. Att få besked om en allvarlig sjukdom, vilken det än är, innebär att livet ställs på sin spets.

Efter en svår gallstensoperation i höstas steg nivåerna av hiv-virus i hennes kropp på grund av att hon inte kunde

ta medicin. Men de är på väg ner nu och hon känner sig frisk och aktiv.

Hon tar hand om sina barnbarn och det internationella intresset har inte minskat. Sedan tio år har hon en vänskapsrelation med en man i Dalarna. De träffas på helgerna och har mycket gemensamt.

– Det är jätteskönt att det finns någon utanför familjen vid ens sida.

Birgitta anser att det existerar fördomar runt hiv. Som att man har levt ett lösaktigt liv, att det bara är homosexuella män som kan smittas, att många invandrare bär på viruset. Att man inte kan dricka ur samma glas, använda

samma bestick, pussas eller att ha sex.

– Jag är väl beviset på motsatsen. En helt vanlig tant som bor i en vanlig liten villa i ett vanligt litet bostadsområde i Leksand.

BIRGITTA VAR FRÅN FÖRSTA STUND öppen med sjukdomen. Hon berättade för sin nära familj, släktingar och grannar hur det var. Och hon har mötts av största förståelse och ett minimum av fördomar och avståndstagande. Hon har en egen blogg på Facebook (Mormor i Maseru) med bortåt 500 följare. Regelbundet träffar hon andra smittade inom ramen för Äldreprojektet (se faktaruta här intill).

– Jag har en kronisk sjukdom, visst, men det har många och det är inget konstigt med det.

Hon är inte religiös men säger att det finns en mening med allt som sker.

– Att jag blev smittad innebär att jag kan bidra till att avdramatisera mycket av fördomarna kring hiv. Och förhoppningsvis bidra till att personal som möter äldre personer med hiv inom vård och omsorg får lite mer kunskap. För det behövs, säger Birgitta. ●

Hälften av alla hivpositiva är över 50 år

Idag beräknas cirka 7500 personer i Sverige leva med hiv, cirka hälften är över 50 år. Varje år får cirka 500 personer diagnosen.

Forskningen visar att åldersrelaterade sjukdomar utvecklas tidigare bland hivpositiva. De riskerar i högre grad att drabbas av cancer, njursjukdom, hjärt-kärlsjukdom, diabetes, benskörhet eller depression. Livsstilsfaktorer i kombination med den lågradiga kroniska inflammationen är en möjlig förklaring.

Äldreprojektet är ett treårigt projekt som drivs av Hiv-Sverige. Boken *Leva livet* – att åldras med hiv är skriven av Lars Åberg och utgiven av Hiv-Sverige, en nationell rättighets- och påverkansorganisation för alla som lever med hiv och alla som berörs av hiv i Sverige.

Källa: Boken *Leva livet* – att åldras med hiv, www.hiv-sverige.se

Vänd dig hit

Hit kan du vända dig om du lever med hiv, är närstående eller vill veta mer: Noaks Ark, 08-700 46 00 Posithiva Gruppen, 08-720 19 60 Hiv-Sverige, 076-398 38 66

Ny PRO-förening i Stockholm för hivpositiva

PRO Stockholm har bildat en ny förening för hivpositiva äldre och andra som är intresserade, berättar Gunnar Sandell som är distriktsordförande. Namnet blir PRO Posithiv.

Peter Roth är projektledare för Äld-

reprojektet i Stockholm och han hoppas att den nybildade föreningen kan bli ett forum för äldre hivpositiva och andra intresserade.

– Min förhoppning är att vårt initiativ kan inspirera PRO runt om i landet

till att bilda liknande föreningar. Det är ett sätt att göra hivfrågorna mera synliga och sprida information och motverka fördomar, säger han.

PRO Stockholm nås på 08-411 04 55 eller info@stockholm.pro.se